

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Novi Operis Nvnciatione. Titvlvs XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

est severius vindicandum: mandamus, quatenus omnibus, quos prædictus Episcopus in supradicta beneficia, præbendas & dignitates intravit, non solum à beneficiis ipsi, præbendis & dignitatibus, verumetiam ab aliis beneficiis (si qua obtinent) & ecclesiis prorsus amotis, tam presumptores eosdem, quam omnes alios, qui præfatum interdictionum damnabiliter a violantur, suspendas [auctoritate b Apost.] ab officio & beneficio. Illos quoque, quos in personam & res prædictorum canonicorum, prælatorum & clericorum manus temerarias confiterit extendisse, ad nostram venire compellas præsentiam, pro meritis sententiam e receptorum, invocato ad hoc (si opus fuerit) auxilio brachii secularis.

DE NOVI OPERIS NVN-
ciacione.

TITVLVS XXXII.

CAP. I.

Etiã ecclesia adificata post nunciacionem novi operis, destrueda est, expensis constructi. h. d. cum sequen.

Lucius III. Paduano Episcopo.

Intelleximus & ex literis tuis, quod cum causa, quæ vertitur inter priorem sancti Cypriani, & clericos de Rodigio super capella, quæ in præiudicium baptismalis ecclesiæ de Costa, ab eisdem clericis est constructa, f. r. delegata fuisset: [1 & 7.] Quia verò e sicut leges non dedignantur factos canones imitari, ita & sacrorum statuta canonum, Principum constitutionibus adjuvantur: F. r. mandamus, quatenus diligenter considerans, quod post denunciamtionem novi operis, siue iure, siue iniuria aliquid constructur, legalibus debet constitutionibus demoliri: & quia nulla ecclesia in præiudicium est alterius construenda f, negotium ipsum secundum legum & canonum statuta non differas terminare.

[1 Fine canonica terminanda, paribus aatem ad tuam præsentiam convocatis per testes sufficienter tibi innotuit, quod præfata ecclesia de Rodigio tandem capella post app. ad nos factam, & denunciamtionem novi operis adificare inciperat, & ob hoc præfatus prior in iudicio postulabat, quæquid in supradicta capella post appell. ad nos factam, & denunciamtionem novi operis factum fuerat, penitus demoliri. Super quo dicitur. dubium videbatur, utrum ad hoc procedi posset canonico iudicio, cum nihil de nunciacione novi operis sit in canonibus definitum, duxisti sed. Apostolicam consulendam.]

CAP. II.

Summatu ut sup. cap. proxim.

Innocent. III. Cantuarien. Archiepiscopo.

Cum g ex injuncto: [1 & infra.] F. r. mandamus, quatenus quicquid adificatum est in ecclesia de Lamech, post novi operis nunciacionem, expensis tuis facias penitus demoliri, eo non obstante si etiam abfens exiteris, cum cautum sit legitima sanctione, ut si is, cui opus novum fuerat b nunciatum, ante remissionem adificaverit, deinde agere ceperit jus sibi esse ita adificatum habere, sibi debeat actio denegari, reducens prorsus in irritum, quicquid de instituendis ibi canonicis & aliis, ad ipsam ecclesiam pertinentibus, à te vel prædecessore tuo cognoscitur ordinatum, eorum reditus ad statum pristinum revocatis, quos ab obligatione præstiti juramenti, pro eo quod ibidem instituti fuerunt, auctoritate nostra per te denunciari præcipimus absolutos: cum enim amodo non teneat prin-

a Violant. b Hæc duo verba, auctoritate Apostolica, desunt in aliquot manuscriptis. & in impressu paulo vetustioribus. c Vox, sententiam, desit in antiquioribus. d Cap. 3. tit. de eccles. adific. in 2. compilat. e al. quia verè sacra leges, & f constituenda. g Cap. 1. de novi oper. nunc. in 3. compil. consulte Hoff. in c. preced. h fuerit.

cipale, quicquid ex eo, vel ob id fecutum est, sub præmissa distinctione decernimus irritandum: [2 & 7.] Super eo quoque non sufficimus admirari, quod cum viri religiosi Monachi Cantuarien. qui omnia dimiserunt pro Christo, tot laboribus & periculis personas & res non dubitaverunt a frequenter exponere (quod non fecissent nisi cognoscerent præmissa respicere in grave Cantuarien. ecclesiæ detrimentum) tu saltem pro vitando tam gravi scandalo proximorum, ab hujusmodi etiam tibi prohibitis non cessasti: cum sacre scripturæ testimonio debueras b didicisse, quod licet opera illa, quæ sine mortali peccato omitti non possunt, non sunt e pro vitando scandalo d dimittenda, nec ea debeant pro scandalo vitando committi, quæ sine mortali peccato committi non possunt: ab his tamen, quæ sine mortali peccato committi possunt pariter & dimitti, sit pro scandalo tollendo cessandum, & eis etiam pro vitando scandalo insistentium; unde Apostolus: Si scandalizatur e frater, non comedam carnes in æternum. Et Dominus f in Evangelio contra eos, qui scandali præstant materiam: Væ, inquit, homini illi, per quem scandalum venit, &c. Et licet maiorum scandalum sit vitandum, vitandum est etiam scandalum pusillorum, iuxta testimonium veritatis: Qui g scandalizaverit, inquit, unum de pusillis istis, qui in me credunt, &c. Finis ergo his taliter à te imponatur, quod præteritæ contradictionis rebellio per virtutem sequentis obedientiæ valeat expiari.

[1 Distincta tibi iustione mandavimus, ut in negotio capelle de Lamech iuxta formam in literis Ap. comprehensam ab oppressione Monachorum Cantuarien. omnino cessares. Cum autem quæ præmissimus, & similia in nostra fratrum, nostrorum præsentia prudenter essent a nunciis allegata: nos qui tempus acceptum iustitiam iudicandi, volentes illius vestigiis inharere, apud quem non est acceptio personarum, cum locum licet indigni teneamus in terra, & ita via regia prudenter debeamus incedere, ut non declinemus ad dextram, vel ad sinistram, prædecessores quoque nostros Urban. & Cle. & etiam Celestinus, credentes amplius imitandos in illis, maxime qua deliberatione prævia statuerunt, de communis f. n. c.]

[2 Sicut sanctum est in traditione canonica & civili.]

CAP. III.

In optiois est nunciacione novum opus, an intra tres menses de præiudicio suo debeat ostendere, & si interim cessaverit ab opere: an verò recepta cautione de opere demoliendo, statim adificare permittat. hoc dicit, cum sequen.

Honorius III. b

Significantibus & canonicis sanctæ oportuna Parisien. innovit nobis, quod cum super eo, quod N. civis Parisien. in quadam platea ecclesiæ suæ, eis prohibentibus in suum adificabat præiudicium & gravamen, deposuerunt coram officiali Parisien. Archidiacon. quæstionem, eis offerentibus in continenti probare præiudicium, & plateam ad suam ecclesiam pertinere, ac preteritis ut non obstante, quod dictus N. cautionem de demoliendo opere offerebat, adificium prohiberi. Et quia idem officialis interloquendo decrevit probationes eorum admittendas esse, ac ab opere interim quiescendum, idem N. ad Senonen. ecclesiam k provocavit. Sed cum Senonen. officialis eadem interlocutoria revocata decreverit, ad opus sub cautione de demoliendo ipso l non admittis eorum probationibus procedendum, prædicti canonici nostram audientiam appellarunt: [1 & infra.] Ideoque mandamus, quatenus si est ita, revocato in irritum, quic-

a Dubitaverint. b debeat. c sint. d Vid. B. Thom. 2. 2. q. 43. per totam quæstionem. e 1. Cor. 8. f Mat. 18. g Ibid. h Decano & Præposito majoris ecclesiæ Ambianen. Cant. i Vid. Doc. in l. d. de novi op. nunc. k al. curiam idem, in restitutoriam vetusti. Cod. ecclesiasticum habent. l opere.

quid post appellationem hujusmodi inveniatis attentatum. &c.

[1 Unde petebant, ut ipsorum probationes recipi, & prohiberi ad officium mandarentur.]

CAP. IV.

Summatum est sup. cap. proximo.
Gregorius IX.

Is cui opus novum te nunciasse a proponis, non obstante cautione, quæ offertur ab ipso de opere destruendo, si non jure edificatum existat, teneatur te per trium mensium spacium expectare, juris tui præjudicium probare volentem.

DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS PRIVILEGIATORUM.

TITVLVS XXXIII.

CAP. I.

Episcopali dignitas non debet tribui, nisi locis insignibus, & populosis.

Leo Papa.

Episcopalia gubernacula non nisi majoribus populis, & frequentioribus civitatibus præsidere oportet, ne honor, cui debent excellentiora committi, sui numerositate vilescat.

CAP. II.

Non obstante privilegio fori, potest laicus ecclesiam malefactorum per ecclesiam puniri.

Gregorius P. Subdiacono.

Sicut in iudiciis laicorum privilegia turbare volumus, ita eis præjudicantibus nobis moderata volumus auctoritate resistere. Violentos itaque laicos coercere, non contra legem est agere, sed legi e facere subsidium.

CAP. III.

Religiosi etiam exempti, ecclesias & decimas non debent à laicis recipere, sine consensu diaconorum, hoc dicit, usque ad 4. Excommunicatos.

Alexander III. in Concilio Lateran. d

Cum & plantare sacram religionem, & plantatam fovere modis omnibus debeamus, nusquam hoc melius exequimur, quam si nutrire ea, quæ recta sunt, & corrigere quæ profectum virtutis impediunt, commissa nobis auctoritate curemus. Fratrum autem & Coepiscoporum nostrorum conquestione comperimus, quod fratres templi & hospitalis, & alii religiosi, indulta sibi ab Apostol. sed. privilegia excedentes, contra Episcopalem auctoritatem multa præsumunt, quæ & scandalum faciunt, & grave pariunt periculum animarum: [1 & infra.] Ecclesias igitur & decimas de manu laicorum sine consensu Episcoporum tam illos, quam etiam quoscunq; alios religiosos recipere prohibemus, dimissis quascunq; contra tenorem istum aliquo tempore receperunt.

[1 Proposuerunt enim, quod ecclesias recipiunt de manu laicorum, excommunicatos & interdictos ad ecclesiastica recipiunt sacramenta, & ad sepulturam admittunt in quibus ecclesie suis præter eorum conscientiam, & institutum, & amovunt sacerdotes, & fratribus eorum ad elemosinas querendas evocant, est indultum eis, ut in adventu eorum iucundo semel in anno aperiantur ecclesia, atque in eis divina celebrantur officia, plures ex eis de una sine de diversis domibus ad interdictum locum sapienter accedentes, indulgentia privilegiorum nostrorum in celebrando officio, & sepeliendis mortuis abstinent, & mortuis apud interdictas ecclesias sepelire præsumunt. Occisione quoque confraternitatum, quas in pluribus locis faciunt, robur & auct. Episcopalem evadunt, dum contra eorum sententiam sub aliquorum privilegiorum obtentu munere quædam extendunt, qui

a Demouicasse. b C.2. eo. tit. in 1. comp. c Ferre legendum est, ex registro. d In Conc. Lat. sub Alex. III. c.9. & c.3. eod. tit. in 1. comp. e nunquam. f veritate in Concilio.

ad eorum fraternitatem voluerint se conferre. In his autem, quæ non tam de majorum conscientia, quam de minorum discretione excedit, & removenda ea in quibus excedunt, & quæ habitari non faciunt, decrevimus declaranda.]

Excommunicatos & interdictos omnino non debent admitti ad divina, etiam per religiosos exemptos, hoc dicit, usq. ad 4. in ecclesia. Abbas Siculus.

Excommunicatos a quoque & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab aliis omnibus iuxta Episcoporum sententiam statim evitandos.

Religiosi etiam exempti in ecclesia non participant ad ea, plena jure non instituant, nec destituant inconsulto Episcopo, sed rationem exigunt in temporalibus ab instituto, hoc dicit, usque ad 4. Quod si.

In ecclesiis vero suis, quæ ad eos pleno jure non pertinent, instituendos Presbyteros Episcopi representent: ut eis de plebis cura respondeant. Ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem. Institutos etiam inconsultis Episcopis non audeant temerere.

Hospitalarii & templarii, semel in anno celebrati in ecclesia publica in loco interdicto, ubi tamen non sepeliuntur corpora mortuorum, h. d. usq. ad 4. de confratribus. Abbas.

Quod si templarii vel hospitalarii ad ecclesiam venerint interdictam, non nisi semel in anno ad ecclesiasticum officium admittantur, nec tunc ibi sepeliantur corpora defunctorum.

Confratres exemptorum, seu ipsorum oblati, qui in unum non transfulerunt iudicari possunt ab ordinariis locorum, h. d. usq. ad 4. Abbas Siculus.

De b confratribus hoc constituimus, ut si non se prædictis fratribus omnino reddiderint, sed in proprietatibus suis omnimodo duxerint remanendum: propter hoc ab Episcoporum suorum sententia nullatenus eximantur, sed potestatem suam in eos sicut in alios paræcianos suos exercent, cum pro suis fuerint excommunicatis corrigendi. Quod autem de prædictis fratribus dictum est, ab aliis quoque religiosi, qui præsumptione sua Episcoporum percipiunt iura, & contra canonicas eorum sententias, & tenorem privilegiorum nostrorum venire præsumunt, præcipimus observari. Si enim contra institutum hoc venerint, & ecclesie, in quibus ista præsumperint, subiaceant interdicto, & quod egerrint, irritum habeatur.

CAP. IV.

Suis privilegii privandus est, qui alieni derogat.

Idem Archiepiscopus [& Episcopus] ad quos hinc ista pervenerunt.

Dilecti filii d. fratres hospitalis Hierosolymitani transmissa nobis conquestione monstratis, quod vos eis de malefactoribus suis iustitiam facere non vultis, privilegia ipsorum recipere contententes: [1 & f.] Pro certo sciatis, quod nos concessa vobis privilegia recurtabimus, cum ecd. Rom. scriptis authenticis obstruere minime timeatis.

[1 Nec ipsos elemosinas quævere in vestris parochiis, aut confratres eorum sepelire aliquatenus permittatis. Quoniam ipsos eisdem fratribus multis sunt libertatibus & privilegiis à Romanis Pontificibus præmitti, quæ ut nostris temporibus infringantur nullatenus sustinere: f. v. p. 4. f. m. q. jam dictis fratribus in his quæ suis à Rom. ecd. nescuntur indulta fuisse, nullam præsumptam fuerint, nec ea sibi contrahere vel derogare aliquatenus attemptent. Si enim de vobis in veritate de cetero talia poterimus comperire.]

a Vide Calixtum Pap. 1. epist. 2. ad Episcopos Gallie. Referunt Burch. lib. 11. decr. c. 28. & 124 p. 14. c. 102. b Præter Patrum & alios hinc, vid. Marcanon Socin. & alios in c. 7. sup. de fore comp. & gloss. & Gemignanum in c. quisquis 74. d. c. Ha duo vult & Episcopi, desunt in aliquot & vetustis & recentiorib. d Cap. eod. tit. in 1. compulsa.

